Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products

Chardsumon Prutipinyo*

Department of Public Health Administration, Faculty of Public Health, Mahidol University

email: chardsumon.pru@mahidol.edu

Academic article

OPEN ACCESS

Citation: Prutipinyo, C. (2024). Illicit Trade in Tobacco Products. *Public Health Policy and Laws Journal*, *10*(3), 667–677. retrieved from https://so05.tci-thaijo.org/index.php/journal_law/article/view/278252

Received: 5 August 2024
Revised: 15 August 2024
Accepted: 24 August 2024

Abstract

The illicit trade in cigarettes and e-cigarettes in Thailand is a problem concerning with both health and economic impacts. The signing and implementation of the Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products, will help alleviate the problem, through strict law enforcement and international cooperation in prevention of the illicit production and distribution of e-cigarettes. The Protocol is part of the World Health Organization's Framework Convention on Tobacco Control (WHO-FCTC) with aims to suppress the global cigarette illicit trade. Although the Protocol began with the control of conventional cigarettes, but e-cigarettes and new tobacco products become increasingly popular. It is important to control all forms of illicit tobacco products trade, including e-cigarettes and e-liquids.

Keywords: Controlling Illicit Cigarettes; Illicit Cigarette Trade; E-cigarettes; Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products

การค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมาย

ฉัตรสุมน พฤฒิภิญโญ
ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
email: chardsumon.pru@mahidol.ac.th

บทความวิชาการ

วันรับ 5 ส.ค. 2567
วันแก้ไข 15 ส.ค. 2567
วันตอบรับ 24 ส.ค. 2567

บทคัดย่อ

การค้าบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยเป็นปัญหาที่มีผลกระทบทั้งด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ การเข้าร่วมลงนามและการปฏิบัติตามพิธีสารว่าด้วยการค้าผิดกฎหมายในผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products) จะช่วยลดการค้ายาสูบผิดกฎหมายและบุหรี่ไฟฟ้าได้ การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและการร่วมมือระหว่างประเทศในการควบคุมการผลิตและการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าที่ผิดกฎหมาย พิธีสารฯ นี้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO -FCTC) มีวัตถุประสงค์ในการปราบปรามการค้าบุหรี่เถื่อนทั่วโลก แม้ว่าพิธีสารนี้จะเริ่มจากการควบคุมบุหรี่ธรรมดา แต่เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ๆ กำลังเป็นที่นิยมขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้พิธีสารนี้มีความสำคัญในการควบคุมการค้ายาสูบผิดกฎหมายทุกรูปแบบ รวมถึงบุหรี่ไฟฟ้าและของเหลวที่ใช้ในบุหรี่ไฟฟ้า (E-liquids) ที่ผิดกฎหมาย

คำสำคัญ: การควบคุมบุหรี่ผิดกฎหมาย; การค้าบุหรี่เถื่อน; บุหรี่ไฟฟ้า; พิธีสารว่าด้วยการค้าผิดกฎหมายในผลิตภัณฑ์ยาสูบ

บทนำ

พิธีสารขจัดการค้ายาสูบผิดกฎหมาย (Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรอบอนุสัญญาเพื่อการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control - FCTC) มีวัตถุประสงค์หลักในการลดและขจัดการค้ายาสูบที่ผิดกฎหมายทั่วโลก สถิติจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า บุหรี่ผิดกฎหมายหรือบุหรี่เถื่อนครอบคลุมประมาณร้อยละ 10-15 ของการค้าบุหรี่ทั่วโลก ซึ่งในบางประเทศอาจสูงถึงร้อยละ 50 หรือมากกว่าในบางกรณี การค้าบุหรี่เถื่อนทำให้รัฐบาลสูญเสียรายได้จากภาษีบุหรี่ และสามารถทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าบุหรี่ที่ไม่ผ่านการควบคุมมาตรฐานทางสุขภาพ การค้าบุหรี่เถื่อนมักพบมากในภูมิภาคที่การบังคับใช้กฎหมายมีความเข้มงวดต่ำ เช่น บางประเทศในเอเชียและแอฟริกา รวมถึงบางประเทศในยุโรป องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้จัดทำรายงานและการศึกษาหลายฉบับเกี่ยวกับการค้ายาสูบผิดกฎหมาย ซึ่งระบุข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของตลาดบุหรี่เถื่อนทั่วโลก การกระจายตัวของการค้ายาสูบผิดกฎหมาย และการประเมินผลกระทบทางสุขภาพและเศรษฐกิจ พบว่า การค้าบุหรี่เถื่อนเป็นปัญหาทั่วโลกที่ส่งผลกระทบต่อการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และการป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับการสูบ (WHO, 2020)

การดำเนินการตามพิธีสารฯ ช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันในการลดปัญหาการค้าบุหรี่เถื่อนและยกระดับการควบคุมการค้ายาสูบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษาหรือการวิจัยเกี่ยวกับการค้ายาสูบผิดกฎหมาย (Illicit Trade in Tobacco Products) ภายใต้พิธีสาร (Protocol) ที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดการค้าบุหรี่เถื่อน (Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products) มีการดำเนินการในหลายประเทศและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางเพื่อประเมินผลกระทบและหามาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (WHO, 2020) จากการศึกษาจากธนาคารโลก พบว่า การค้าบุหรี่เถื่อนเป็นปัญหาที่สำคัญในหลายประเทศ เนื่องจากการสูญเสียรายได้จากภาษีและการเพิ่มภาระทางสุขภาพจากการบริโภคบุหรี่ที่ไม่ได้รับการควบคุม องค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกับ WHO เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางเศรษฐกิจในการต่อสู้กับการค้ายาสูบผิดกฎหมาย (World Bank, 2019)

สหภาพยุโรป (European Commission (2019) ได้ดำเนินโครงการร่วมกับองค์การอนามัยโลกและประเทศสมาชิกเพื่อสร้างมาตรการที่สามารถควบคุมการค้ายาสูบผิดกฎหมาย โดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อติดตามแหล่งที่มาของบุหรี่ เช่น การใช้ระบบการติดตามและตรวจสอบผลิตภัณฑ์บุหรี่ (Track and Trace Systems) ที่สามารถลดการขยายตัวของการค้ายาสูบผิดกฎหมาย ในภูมิภาคยุโรป การศึกษาของคณะกรรมาธิการยุโรป พบว่า การใช้ระบบติดตามช่วยลดการค้าบุหรี่เถื่อนลงได้มากถึง 50% ในบางประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด (European Commission, 2019) นอกจากนี้ การวิจัยจากสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) เกี่ยวกับการค้ายาสูบผิดกฎหมาย ระบุว่า การค้ายาสูบผิดกฎหมายเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางอาชญากรรมอื่น ๆ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของประเทศต่าง ๆ โดยการควบคุมและปราบปรามการค้าบุหรี่เถื่อนจะต้องทำในระดับโลก เพื่อให้ได้ผลที่ยั่งยืน (UNODC, 2021) พิธีสารว่าด้วยการขจัดการค้าผิดกฎหมายในผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ กรอบอนุสัญญาการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO-FCTC) มีวัตถุประสงค์ในการปราบปรามการค้าบุหรี่เถื่อนทั่วโลก โดยใช้มาตรการที่เข้มงวดในการติดตามและตรวจสอบการผลิต การขนส่ง การจำหน่าย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการระบุแหล่งที่มาของสินค้าดังกล่าว ในประเทศไทย ปัญหาการค้าบุหรี่เถื่อนเป็นประเด็นที่มีผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจและสุขภาพ การค้าบุหรี่เถื่อนทำให้สูญเสียรายได้จากภาษี และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน การดำเนินการในกรอบ

พิธีสารฯ ภายใต้กรอบอนุสัญญา FCTC ก็มีการนำมาใช้ในประเทศไทยเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ายาสูบผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ พิธีสารฯ มีมาตรการที่เข้มงวดในการติดตามและตรวจสอบการผลิต การขนส่ง การจำหน่าย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการระบุแหล่งที่มาของสินค้าดังกล่าว

แม้ว่าพิธีสารนี้จะเริ่มจากการควบคุมบุหรี่ธรรมดา แต่เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ๆ กำลังเป็นที่นิยมขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้พิธีสารนี้มีความสำคัญในการควบคุมการค้ายาสูบผิดกฎหมายทุกรูปแบบ รวมถึงบุหรี่ไฟฟ้าและของเหลวที่ใช้ในบุหรี่ไฟฟ้า (E-liquids) ที่ผิดกฎหมาย ในบทความนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอ 2 ประเด็นคือ สถานการณ์การค้าบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย และมาตรการควบคุมการลักลอบนำเข้าบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ไฟฟ้า

1. สถานการณ์การค้าบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย

การค้าบุหรี่เถื่อนในประเทศไทยมีการศึกษาจากหลายองค์กร หนึ่งในสถิติที่สำคัญ ได้แก่ การค้ายาสูบผิดกฎหมาย ในประเทศไทยคิดเป็นประมาณร้อยละ 15-20 ของการบริโภคบุหรี่ทั้งหมด ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้จากภาษีและความปลอดภัยของประชาชน (กรมศุลกากร, 2021) บุหรี่เถื่อนที่มีการผลิตและจำหน่ายในประเทศไทยมักมีราคาถูกกว่าบุหรี่ที่มีการจัดเก็บภาษี จึงทำให้มีการบริโภคในหมู่ผู้ที่มีรายได้น้อย การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบแหล่งที่มาของบุหรี่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการลดลงของบุหรี่เถื่อนในตลาด แต่ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง องค์การอนามัยโลก WHO (2020) ได้เผยแพร่รายงานเกี่ยวกับการค้ายาสูบผิดกฎหมายทั่วโลก และประเทศไทยก็เป็นส่วนหนึ่งในกรอบการศึกษานี้ การบังคับใช้พิธีสารและระบบการติดตามเช่น Track and Trace มีส่วนช่วยในการลดการค้าบุหรี่เถื่อนในประเทศไทย (WHO, 2020)

กระทรวงการคลัง (Ministry of Finance, Thailand, 2020) รายงานว่า การค้าบุหรี่เถื่อนส่งผลกระทบอย่างมากต่อการสูญเสียรายได้จากภาษี โดยภาษีบุหรี่เป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล ซึ่งกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการใช้จ่ายในระบบสาธารณสุข การรายงานกรมศุลกากร (Thai Customs Department, 2021) การจับกุมสินค้าบุหรี่เถื่อนจากกรมศุลกากรแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของการดำเนินการในด้านการปราบปรามการค้ายาสูบผิดกฎหมาย โดยกรมศุลกากรได้ดำเนินการจับกุมบุหรี่เถื่อนที่ถูกนำเข้ามาในประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการลดปัญหานี้ (กรมศุลกากร, 2021) การปราบปรามการค้าบุหรี่เถื่อนในประเทศไทยอยู่ภายใต้กรอบของพิธีสาร *Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products* ที่มีการดำเนินการร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อใช้มาตรการทางกฎหมาย เทคโนโลยี และความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหานี้ แม้จะมีความพยายามและความสำเร็จในบางด้าน แต่การค้าบุหรี่เถื่อนยังคงเป็นปัญหาที่ท้าทายและต้องการการดำเนินการที่เข้มข้นและต่อเนื่อง

การค้ายาสูบผิดกฎหมายหรือการค้าบุหรี่เถื่อนไม่ได้จำกัดแค่บุหรี่ที่ผลิตและจำหน่ายในลักษณะทั่วไปเท่านั้น แต่รวมถึง บุหรี่ไฟฟ้า (E-cigarettes) ที่ผิดกฎหมายหรือบุหรี่ไฟฟ้าด้วย ซึ่งกำลังเป็นปัญหาที่เพิ่มขึ้นในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย การค้ายาสูบผิดกฎหมายทั้งในรูปของบุหรี่ธรรมดาและบุหรี่ไฟฟ้าทำให้เกิดปัญหาในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และการบังคับใช้กฎหมาย โดยการดำเนินการตาม พิธีสาร Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products ขององค์การอนามัยโลก (WHO) มีบทบาทในการควบคุมการค้าบุหรี่ไฟฟ้าด้วยเช่นกัน

การค้ายาสูบผิดกฎหมายในรูปแบบของบุหรี่ไฟฟ้า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยด้วยเช่นกัน แม้ว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะมีความนิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ แต่การจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยยังคงผิดกฎหมายตามกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข โดยกฎหมายห้ามนำเข้าหรือจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งส่งผลให้เกิดการค้ายาสูบผิด

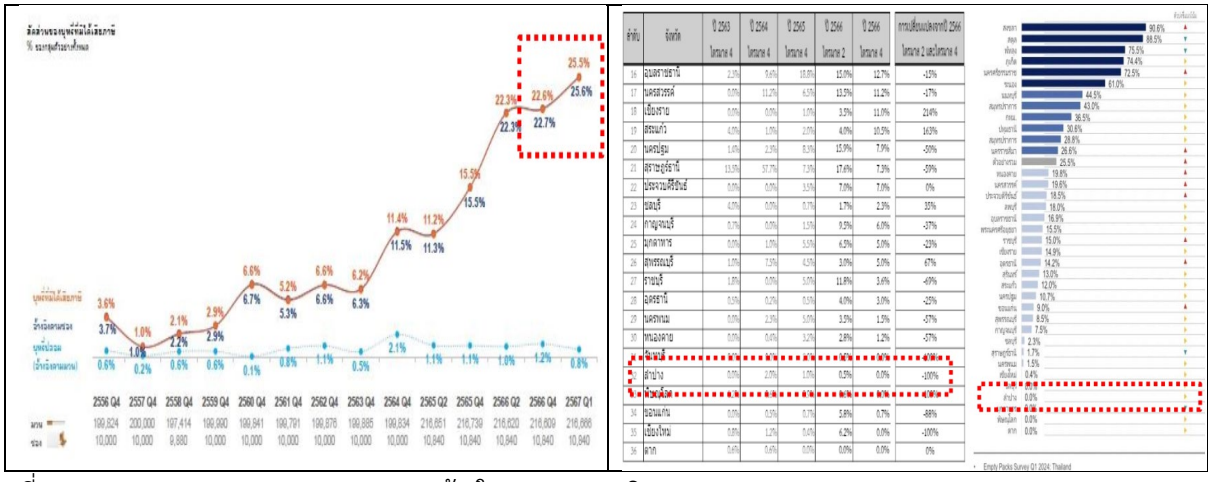
กฎหมายในรูปแบบของบุหรี่ไฟฟ้าที่หลั่งไหลเข้ามาจากต่างประเทศ

ประเทศไทยออกมาตรการหลายอย่างเพื่อลดการบริโภคยาสูบตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 ได้แก่ มาตรการห้ามโฆษณาส่งเสริมการขายในทุกรูปแบบ มาตรการห้ามการสูบบุหรี่ในที่สถานที่สาธารณะ และสถานที่อื่นๆตามที่กฎหมายกำหนด มาตรการทางภาษีและราคา มาตรการควบคุมฉลาก เป็นต้น จากงานวิจัยด้านนโยบายมาตรการที่ใช้ควบคุมการบริโภคยาสูบได้อย่างมีประสิทธิผลมากที่สุดคือมาตรการทางภาษีและราคา แต่มาตรการนี้จะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพก็โดยมีการป้องกันและปราบปรามบุหรี่ผิดกฎหมาย ทั้งในรูปแบบ หนีภาษี บุหรี่ปลอม อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้มาตรการทางภาษีและราคาที่มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเกือบทุกปีของกรมสรรพสามิต โดยเฉพาะ ครั้งหลังสุดในปี 2560 (16 กันยายน 2560) ซึ่งกำหนดอัตราบุหรี่ ออกเป็น 2 ขั้น คือบุหรี่ที่มีราคาปลีกตั้งแต่ 60 บาท ลงมาเก็บภาษีสรรพสามิตร้อยละ 20 ชลบุรีที่มีราคา 60 บาทขึ้นไปเก็บภาษีสรรพสามิตร้อยละ 40 ส่วนอัตราภาษีตามปริมาณ ม้วนละ 1.20 บาทเท่ากัน โครงสร้างและอัตราภาษีดังกล่าวทำให้การจัดเก็บภาษียาสูบลดต่ำลง จาก 68,603.09 ล้านบาทในปี 2560 จัดเก็บได้ 68,548.17 ล้านบาทในปี 2561 จัดเก็บได้ 67,410.24 ล้านบาทในปี 2562 จัดเก็บได้ 62,904.57 ล้านบาทในปี 2563 และจัดเก็บได้ 43,000.85 ล้านบาทใน 8 เดือนแรกของปี 2564 (วิวัฒน์ เขาสกุล, n.d.)

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ การที่รัฐบาลมีนโยบายต่อสู้กับปัญหาบุหรี่และผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ไม่เสียภาษีถือเป็นโอกาสช่วยเพิ่มการจัดเก็บภาษีบุหรี่ให้ได้ตามเป้าหมายที่ 78,000 ล้านบาทด้วย บุหรี่ที่เสียภาษีถูกต้องตามกฎหมายส่วนใหญ่มีราคาขายปลีกซองละ 60 บาท การจัดการกับบุหรี่ที่ไม่เสียภาษีได้ทั้งหมดอาจจะช่วยให้ภาครัฐจัดเก็บภาษีได้เพิ่มอีก 4 พันล้านบาท ในปี 2564 ผลการสำรวจซองบุหรี่เปล่า (PMTT Empty Packs Survey) พบว่าจังหวัดสงขลาเป็น 1 ใน 5 จังหวัดในภาคใต้ที่มีอัตราการสูบบุหรี่ผิดกฎหมายมากที่สุดในประเทศ โดยร้อยละ 84.5 ของซองบุหรี่ที่เก็บได้เป็นบุหรี่ที่ไม่ได้เสียภาษี ตามด้วยจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่ สตูล (84.1%) สุราษฎร์ธานี (57.7%) พัทลุง (56.9%) และนครศรีธรรมราช (46.9%) ซึ่งบุหรี่ที่ไม่เสียภาษีส่วนใหญ่ในประเทศไทย (77%) มาจาก 5 จังหวัดภาคใต้นี้ รวมถึงภูเก็ตและระนอง ขณะที่ในระดับประเทศ อุบัติการณ์ของบุหรี่ผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นเกือบ 70% จาก 6.2% ในเดือนตุลาคม 2563 เป็น 10.3% ในเดือนตุลาคม 2564 ซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่มจำนวนที่สูงที่สุดของบุหรี่ผิดกฎหมายในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

บุหรี่ผิดกฎหมายในประเทศมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมยาสูบโดยรวม ซึ่งได้แก่ชาวไร่ยาสูบกว่า 30,000 ครอบครัว ตลอดจนร้านค้าปลีกที่ขายสินค้าอย่างถูกกฎหมายกว่า 500,000 ราย ผู้ผลิตและผู้นำเข้า ตลอดจนรายได้ของรัฐบาล โดยประมาณการว่ารายได้จากภาษีที่สูญเสียไปกับบุหรี่เถื่อนมีมูลค่าเกือบ 7 พันล้านบาท ในปี 2564 เพิ่มขึ้น 67% เมื่อเทียบกับปี 2563 (สำนักงานสรรพสามิต พื้นที่ลำปาง 2566)

ที่มา PMTT Empty Packs Survey 2022 อ้างในกรมสรรพสามิต

นอกจากนี้ การปรับโฉมอุตสาหกรรมยาสูบเพื่อสร้างสังคมไร้ควันและนำผลิตภัณฑ์ไร้ควัน (Smoke-free Product) มาแทนที่บุหรี่ซิกาแรต โดยอ้างประโยชน์ของสังคม บริษัท ผู้ถือหุ้น และผู้สูบบุหรี่ที่เป็นผู้ใหญ่ที่ตัดสินใจจะบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อไปโดยเสนอผลิตภัณฑ์ไร้ควัน (ฟิลลิป มอร์ริส 8 มีนาคม 2565) บุหรี่ไฟฟ้าหรือบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์เป็นภัยเงียบที่สำคัญในปัจจุบันของวัยรุ่น จากกลยุทธ์ทางการตลาด เช่น การโฆษณาที่สร้างให้เชื่อว่าการสูบบุหรี่ไฟฟ้าไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเพราะไม่มีใบยาสูบ (Chanika Jaroenjitkul, Chadapa Prasertsong, 2014)

ในการสัมมนางานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 16 พ.ศ. 2566 พบว่า กรุงเทพฯ มีวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าไทยระบาดเพิ่ม 10 เท่าใน 1ปี ซึ่งการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2564 พบประชากรไทยมีอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้า 0.14 % คิดเป็นจำนวน 78,742 คน ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยเป็นเยาวชนที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าอายุ 15-24 ปี จำนวน 24,050 คน และการสำรวจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ ปี 2565 พบอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าร้อยละ 1.21 คิดเป็นจำนวน 709,677 คน โดยเป็นเยาวชนที่สูบบุหรี่ไฟฟ้า อายุ 15-24 ปีจำนวน 269,553 คน (งานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 16, 2023) สถานการณ์การสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนไทย น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งเพราะอยู่ในช่วงระบาดขาขึ้น ที่จำเป็นต้องประสานความร่วมมืออย่างเป็นระบบและเข้มข้นจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคีเครือข่าย ซึ่งสิ่งที่สำคัญต้อง ‘คงกฎหมายห้ามนำเข้าห้ามขายบุหรี่ไฟฟ้า’ ประเทศไทยอาจจะตกอยู่ในสถานการณ์ยากลำบากกว่านี้ เหมือนแคนาดาและนิวซีแลนด์ที่เมื่อยกเลิกกฎหมายแล้วอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนพุ่งสูงขึ้น 2-5 เท่าใน 3 ปี (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2066)

สถิติการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและการลักลอบนำเข้าในประเทศไทย

ปี	จำนวนผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า (โดยประมาณการ)	จำนวนการจับกุมบุหรี่ไฟฟ้า (ชิ้น)	มาตรการควบคุมที่สำคัญ
2563	2.1 ล้านคน[1] (ประมาณ)	5,000 - 10,000[1] ชิ้น/เดือน	ห้ามนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า, การรณรงค์ให้ความรู้
2564	2.4 ล้านคน [2] (ประมาณ)	8,000 - 12,000 [2] ชิ้น/เดือน	เพิ่มการตรวจสอบการนำเข้าผ่านช่องทางออนไลน์
2565	2.7 ล้านคน [3] (ประมาณ)	10,000 - 15,000[3] ชิ้น/เดือน	รณรงค์และจำกัดการจำหน่ายผ่านเว็บไซต์

ปี	จำนวนผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า (โดยประมาณการ)	จำนวนการจับกุมบุหรี่ไฟฟ้า (ชิ้น)	มาตรการควบคุมที่สำคัญ
2566	3 ล้านคน [4] (ประมาณ)	12,000 - 18,000 [4] ชิ้น/เดือน	รัฐบาลเพิ่มมาตรการตรวจสอบที่เข้มข้นจากศุลกากร

ที่มา 1 สำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO), ศุลกากรไทย 2 กระทรวงสาธารณสุข (Public Health Ministry)
3 กองงานคณะกรรมการยาสูบ, 4 ศุลกากรไทย, กระทรวงสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องบุหรี่ไฟฟ้า แม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามใช้ในประเทศไทย แต่การสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (National Statistical Office) พบว่าในกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีแนวโน้มที่จะหันมาสูบบุหรี่ไฟฟ้ามากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่ไม่เคยสูบบุหรี่ทั่วไปมาก่อน จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในปี 2563 มีประชากรไทยประมาณ 2.1 ล้านคนที่เคยใช้บุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งคาดว่าแนวโน้มการใช้บุหรี่ไฟฟ้ายังคงสูงขึ้นในกลุ่มคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีและออนไลน์

ตามรายงานจากสำนักงานศุลกากร (Customs Department) และหน่วยงานด้านสาธารณสุข รวมถึงการตรวจสอบในสนามบินและท่าเรือ มีการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยมีการจับกุมบุหรี่ไฟฟ้าจำนวนหลายพันชิ้นในแต่ละเดือน และพบว่าบุหรี่ไฟฟ้าที่ลักลอบนำเข้ามักจะเป็นสินค้าที่ผ่านช่องทางขนส่งต่างประเทศ เช่น การซื้อขายออนไลน์ หรือการนำเข้าผ่านช่องทางไปรษณีย์ ในปี 2563-2564 สำนักงานศุลกากรไทยได้จับกุมการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้ามากถึง 5,000-10,000 ชิ้นในแต่ละเดือน โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในกลุ่มตลาดออนไลน์ การนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าและส่วนที่เกี่ยวข้อง (เช่น น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า) ถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายตั้งแต่ปี 2557 โดยห้ามการนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศ รายงานการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในประเทศไทย (NSO., 2560, 2563) รายงานจากกระทรวงสาธารณสุข (2564) จำนวนผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นการประมาณการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยพบว่าผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นและผู้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่ทั่วไปมาก่อน รายงานการจับกุมการลักลอบนำเข้าสินค้าและบุหรี่ไฟฟ้าศุลกากรไทยแสดงให้เห็นถึงจำนวนบุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกจับกุมโดยศุลกากรไทยในแต่ละปี ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการควบคุมการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมาย และมาตรการควบคุม สะท้อนถึงการดำเนินงานของรัฐบาลในการควบคุมการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เช่น การห้ามนำเข้าผ่านท่าเรือและสนามบิน การเพิ่มการตรวจสอบจากช่องทางออนไลน์ และการรณรงค์ให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า จากการศึกษาจากสถาบันต่างๆ รายงานและข้อมูลการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยข้อมูลในตารางด้านล่างเป็นการรวบรวมสถิติที่สำคัญในปีล่าสุดพร้อมแหล่งอ้างอิง

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่เข้าร่วมในพิธีสารเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ายาสูบผิดกฎหมาย ซึ่งมีการลงนามในปี 2556 (ค.ศ.2013) โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดการค้ายาสูบผิดกฎหมายและการผลิตบุหรี่เถื่อน โดยมีการดำเนินการในหลายระดับ อาทิ ประเทศไทยได้เริ่มใช้ระบบการติดตามและตรวจสอบแหล่งที่มาของบุหรี่ (Track and Trace) ซึ่งช่วยในการติดตามการผลิตและการจำหน่ายบุหรี่ เพื่อป้องกันการปลอมแปลงและการค้าบุหรี่เถื่อน เพิ่มมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจำหน่าย และการควบคุมการนำเข้าบุหรี่ เพื่อให้มีการบังคับใช้ที่เข้มงวดขึ้น ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้ร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าบุหรี่เถื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ (Prutipinyo, C 2020, 2021)

WHO (2021) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการควบคุมการค้าผิดกฎหมายทั้งในรูปของบุหรี่ธรรมดาและบุหรี่ไฟฟ้า โดยมีรายงานต่างๆ ที่เน้นถึงผลกระทบจากการค้าบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งการควบคุมในกรอบ FCTC และพิธีสารนี้จะช่วยลดการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีการควบคุมและปลอดภัย กรมศุลกากรไทย (Thai Customs Department) มีบทบาทสำคัญในการปราบปรามการค้ายาสูบผิดกฎหมาย รวมถึงบุหรี่ไฟฟ้า โดยมีการจับกุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกนำเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกฎหมายและการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าที่ผิดกฎหมาย โดยเน้นย้ำถึงการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าที่ไม่ได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (2021) ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงและผลกระทบจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและบุหรี่ไฟฟ้าโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน การศึกษาเน้นถึงการกระตุ้นให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว

มาตรการควบคุมการลักลอบนำเข้าบุหรี่ถื่อนและบุหรี่ไฟฟ้า

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก ดังนั้นการขับเคลื่อนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมควรเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องความเสี่ยงและอันตรายจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ควรใช้นโยบายบังคับและเพิ่มภาษี เพื่อควบคุมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าและควรเพิ่มการศึกษาในด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากบุหรี่ไฟฟ้ามือสอง และมือสามให้มากขึ้น (Kasemsap Charuvan, 2018)

การเข้าร่วมพิธีสารว่าด้วยการขจัดการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมายจะช่วยให้ประเทศไทยมีวิธีการจัดการกับการค้ายาสูบที่ผิดกฎหมายมากขึ้น (Prutipinyo, 2022) เพราะเป็นเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศประกอบในเรื่องความช่วยเหลือและร่วมมือทั้งทางด้านการฝึกอบรม ความช่วยเหลือทางเทคนิค และความร่วมมือและการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดี การปกป้องอำนาจอธิปไตย เขตอำนาจตามกฎหมาย ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย ความช่วยเหลือในการบริหารงานทางกฎหมายระหว่างกัน และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน อย่างไรก็ตาม หน่วยงานสรรพสามิตได้ชี้แจงถึงปัญหาอุปสรรคในเรื่องของการทำระบบตรวจติดตามในระหว่างประเทศ เพราะต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ยิ่งกว่านั้น ในอาเซียน ยังไม่มีประเทศใดเข้าร่วมพิธีสาร จึงควรให้ประเทศไทยพิจารณาในเวทีอาเซียนก่อน นอกจากนี้ประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนยังมีโอกาสประชุมกันน้อยและเป็นประเด็นอ่อนไหวทางการเมืองระหว่างประเทศ เนื่องจากองค์การอนามัยโลกจัดกลุ่มประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนอยู่กันคนละกลุ่ม (Prutipinyo, 2020) ผลการศึกษานี้ หน่วยงานของรัฐยังต้องมีการดำเนินการอีกหลายอย่าง เพื่อการเตรียมความในการเข้าร่วมพิธีสารฯ

ข้อมูลเกี่ยวกับการลักลอบนำเข้าบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เริ่มหันมาสนใจบุหรี่ไฟฟ้ามากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าบุหรี่เถื่อนและการใช้บุหรี่ไฟฟ้าที่เข้มงวดจากรัฐบาลไทย

การดำเนินการควบคุมการลักลอบนำเข้าบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งการใช้บุหรี่ไฟฟ้ามีอยู่ในกฎหมาย ได้แก่ (Prutipinyo, 2022)

1. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 244 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดนำเข้าของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการทางศุลกากรเข้าในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดน หรือการถ่ายลำเลียงโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัด หรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ซึ่งความผิดที่ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งของที่มิได้ผ่านพิธีการศุลกากรจะได้รับคือความผิดฐานสนับสนุนการกระทำความผิด

2. พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 246 ใช้สำหรับกรณีของผู้ที่ ช่วยซ่อนเร้น ซื้อ รับไว้หรือมีบุหรี่ไฟฟ้าไว้ใน ครอบครอง ทั้งที่รู้อยู่ว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นของที่ห้ามนำเข้ามาประเทศไทย ต้องถือว่ามีความผิด

ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้อง ตามมาตรา 246 วรรคหนึ่ง ของ พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2560 มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับเป็นเงิน 4 เท่าของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.กรณีผู้ขายหรือผู้ให้บริการบุหรี่ไฟฟ้า คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีคำสั่งที่ 9/ 2558 เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า "บารากู่ บารากู่ไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู่ น้ำยาสำหรับเติมบารากู่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า" ดังนั้น ผู้ใดขายหรือให้บริการบุหรี่ไฟฟ้า น้ำยาเติม มีความผิดตาม พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 600,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. กรณีผู้นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า มีความผิดตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากู่และบารากู่ไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับเป็นเงิน 5 เท่า ของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้ริบบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งสิ่งที่ใช้บรรจุ และพาหนะใดๆ ที่ใช้ในการบรรทุกสินค้าบุหรี่ไฟฟ้านั้นด้วย นอกจากนั้นยังเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 244 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

5. กรณีผู้ครอบครองหรือรับไว้ซึ่งบุหรี่ไฟฟ้าอันเป็นสินค้าห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักรจะมีความผิดฐาน ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้องตามมาตรา 246 วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับเป็นเงิน 4 เท่าของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ

6. พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ระบุห้ามสูบในสถานที่สาธารณะ โดยมีบารากู่ดั้งเดิม บารากู่ไฟฟ้า และบุหรี่ไฟฟ้า(หากมีสารนิโคติดเป็นส่วนประกอบ) โดยมีบทลงโทษ ปรับไม่เกิน 5,000 บาท

จากการถอดบทเรียน การปราบปรามบุหรี่ที่มิชอบด้วยกฎหมายของคนทำงานในจังหวัดลำปาง (Wivat Khaosakun, n.d.) พบข้อเสนอที่น่าสนใจคือ 1) การบูรณาการทำงานร่วมกับสายข่าวในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภาคท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงในทุกพื้นที่หน่วยงานอื่นในท้องถิ่น 2) บูรณาการทำงานกับหน่วยงานขนส่งต่าง ๆ เช่น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ขนส่งเอกชนต่าง ๆ ในการติดตามความเคลื่อนไหวการขนส่ง 3) การออกสุ่มเก็บซองบุหรี่เปล่า จากแหล่งขยะสาธารณะและท้องถนน เพื่อหาความเสี่ยงของจุดขาย 4) ในการดำเนินงานของหน่วยงานสนับสนุนเครื่องมือในการหาพยานหลักฐานเพื่อใช้ปราบปรามการกระทำผิดทาง ONLINE เช่น อุปกรณ์ตรวจจับเอ็กซเรย์เพื่อตรวจดูสิ่งของภายในหีบห่อบรรจุภัณฑ์ ส่วนการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าและการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่หันมาสูบบุหรี่ไฟฟ้าในฐานะทางเลือกจากการสูบบุหรี่ทั่วไป ซึ่งรัฐบาลไทยได้ดำเนินมาตรการควบคุมที่เข้มงวด รวมถึงการออกกฎหมายห้ามการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าและการรณรงค์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อป้องกันผลกระทบทางสุขภาพในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

มาตรการหลัก 3 แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) การควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายในประเทศไทย ดังนั้นการนำเข้าหรือจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าจึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมักเกิดขึ้นผ่านช่องทางออนไลน์ หรือการขนส่งสินค้าผ่านทางศุลกากร 2) การจับกุม ทางการไทยมีการจับกุมบุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกนำเข้ามาในประเทศอย่างต่อเนื่อง การจับกุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าที่ไม่ได้รับการควบคุมตามกฎหมายมีความสำคัญในการลดการค้าผิดกฎหมายและป้องกันผลกระทบจากการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐาน 3) ความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคและระดับโลกในการต่อสู้กับการค้ายาสูบผิดกฎหมายและบุหรี่ไฟฟ้า โดยใช้เทคโนโลยีติดตามและมาตรการที่มีความ

เข้มงวดในการควบคุม 4) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองงานคณะกรรมการควบคุมยาสูบ กระทรวงสาธารณสุข กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร ได้มีความร่วมมือในการตรวจสอบการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในช่องทางต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีติดตามสินค้า (tracking systems) และการตรวจค้นในพื้นที่ท่าเรือและสนามบิน และ 5) การควบคุมผ่านช่องทางออนไลน์โดยกรมศุลกากรและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การควบคุมการส่งออกและนำเข้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และการตรวจสอบสินค้าที่ส่งทางไปรษณีย์

บุหรี่ผิดกฎหมายและบุหรี่ไฟฟ้าสร้างผลกระทบทางสุขภาพอย่างใหญ่หลวง การใช้บุหรี่ไฟฟ้าถือเป็นการเสี่ยงต่อสุขภาพ เนื่องจากมีสารเคมีที่เป็นอันตรายหลายชนิด ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น ปัญหาปอด หัวใจ และมะเร็ง ดังนั้น รัฐจำเป็นต้องคงกฎหมายห้ามนำเข้าห้ามขายบุหรี่ไฟฟ้า และเนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ที่ใช้ในปัจจุบันไม่สัมฤทธิ์ผลในการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน อีกทั้งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก ดังนั้นการขับเคลื่อนให้ควรมีการจัดทำกฎหมายตามพิธีสารว่าด้วยการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย และขับเคลื่อนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมควรเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องความเสี่ยงและอันตรายจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า การบังคับใช้นโยบายบังคับและเพิ่มภาษี การคงให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายต่อไป และควรเพิ่มการศึกษาในด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากบุหรี่ไฟฟ้ามือสอง และมือสามให้มากขึ้น

ผู้เขียนจึงขอเสนอรัฐบาลไทยให้คงดำเนินมาตรการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเข้มงวด รวมถึงการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดขึ้น และการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มวัยรุ่น การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใช้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่ธรรมดามาก่อน รัฐบาลไทยได้ดำเนินมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าและการขายผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อปกป้องสุขภาพประชาชน และการลักลอบนำเข้ายังคงเป็นปัญหาที่ท้าทายในการบังคับใช้กฎหมาย การเข้าร่วมพิธีสารว่าด้วยการขจัดการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบผิดกฎหมายจะช่วยให้ประเทศไทยมีวิธีการจัดการกับการค้ายาสูบที่ผิดกฎหมายมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณจากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้การควบคุมยาสูบ (TRC) คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เขียนขอขอบคุณต่อหน่วยงานที่สนับสนุนทุนนี้

เอกสารอ้างอิง (ภาษาอังกฤษ)

Jaroenjitkul Chanika, Prasertsong Chadapa , (2014). E-cigarette: Silent Dangers to Youth, Journal of The Royal Thai Army Nurses, 15 (3) (Sep - Dec);149.

Customs Department. (2020). Report on Seizure of Electronic Cigarettes and Illegal Goods. Bangkok: Customs Department.

Customs Department. (2021). Report on the seizure of illegal goods Bangkok: Customs Department.

Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Tobacco Product Control Committee, (2021). Smoking Statistics and Control Measures.United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). *Illicit tobacco trade and organized crime*. Vienna: UNODC. Retrieved from https://www.unodc.org.

Excise Office, Lampang Area (n.d.) Suppression of illegal cigarettes: Knowledge management between agencies https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/ntu2/~edisp/uatucm556766.pdf

European Commission. (2019). *Report on the implementation of the Tobacco Products Directive*. Brussels: European Commission. Retrieved from https://ec.europa.eu.

Food and Drug Administration (FDA) (n.d.) Report and Information on Tobacco Product Control.

Food and Drug Administration (FDA). (2020). Electronic Cigarette Control in Thailand.

Kasemsap C.. (2018). E-cigarettes as Environmental Safety Laws and Economic Dimensions in Thailand KASEM BUNDIT JOURNAL; Volume 19, Issue 2, 2018, pp.92-107

National Statistical Office (2017, 2023) - Report on Smoking Behavior Survey in Thailand

National Health Assembly. (2023) Seminar on 'E-cigarettes, a Silent Threat to Youth' of the 16th National Health Assembly on December 22, 2023 https://shorturl.asia/pIfB1

Tobacco Control Research and Knowledge Management Center (2021). Impact of Electronic Cigarette Use in Thailand. Bangkok: Public Health Research Center.

Tobacco Control Research and Knowledge Management Center (2023) "revealed that the prevalence of e-cigarettes in Thailand has increased 10 times in 1 year. Statistics indicate that in 2021...". December 31, 2023 https://shorturl.asia/pIfB1

Thai Ministry of Finance. (2020). The impact of the loss of revenue from illegal cigarette taxes in Thailand. Bangkok: Ministry of Finance. (Thai version)

Thai Customs Department - Report on the Seizure of Smuggled Goods and Electronic Cigarettes

Phillip Morris, March 8 (2022), Applauds the suppression of illegal cigarettes in the South to protect the country's income and legitimate businesses https://www.pmi.com/docs/default-source/thailand-market-files/mar-8-22-thailand-empty-pack-survey-2022.pdf

Prutipinyo Chardsumon (2020) Tracking and tracing system in illegal tobacco. Research report, Tobacco Control Research and Knowledge Management Center. https://doi.thaihealth.or.th

Prutipinyo Chardsumon (2020) Adoption of the Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products. Quality of life and law journal, 16 (2) July – December; 12

Prutipinyo Chardsumon (2021) Legal measures in Thailand and international laws related to Illegal trade in tobacco products. Public Health Policy & Laws Journal, 7 (2) May-August 2021; 373

Wivat Khaosakun (n.d.). Policy to solve the problem of illegal cigarettes. Excise https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/ndmy/~edisp/uatucm432626.pdf

World Bank. (2019). *Tackling the illicit tobacco trade: A comprehensive approach to combating the global tobacco epidemic*. Washington, D.C.: World Bank Group. Retrieved from https://www.worldbank.org.

World Health Organization (WHO). (2020). The illicit trade in tobacco products and how to counter it. Retrieved from https://www.who.int.

World Health Organization (WHO). (2021). Tobacco product regulation and illicit trade. Retrieved from https://www.who.int.